

EKONOMİK GELİŞMEDE TURİZM

Prof. Dr. C.Necat BERBEROĞLU

GENEL OLARAK TURİZM SEKTÖRÜ

Turizm, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları, her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerler dışında seyahat etmelerini sağlayan, yeme, içme, konaklama, eğlenme, dinlenme, haberleşme, sağlık kazandırma gibi hizmetleri sunan bir sektördür.

Günümüzde parasal ve toplumsal bir olay haline gelen turizm yarattığı ekonomik, sosyal, kültürel ve politik etkinliklerle ülke ekonomilerinde ve uluslararası ekonomik ve politik ilişkilerde önemli sonuçlar doğurmaktadır. Bu olgu sadece gelişmiş ülkelerde değil aynı zamanda azgelişmiş ülkelerde turizme ayrılan kaynakların ve bu sektöre verilen önemin artmasına neden olmaktadır.

Turizm, İkinci Dünya savaşından sonra hızla gelişmeye başlamış daha geniş halk kitlelerine ve tüm Dünya geneline yayılmaya başlamıştır. Ulusal ve uluslararası düzeyde büyük boyutlara ulaşan turizm yatırımları ise birçok ülkede iş hacminin genişlemesine, büyük gelirlerin yaratılmasına, yeni istihdam alanlarının açılmasına sosyal ve kültürel hayatın etkilenmesine, önemli toplumsal ve sosyal fonksiyonların başarılmasına imkan sağlamıştır. Sonuçta tüm

lkeler bu sektör üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırmaya başlamışlardır.

Böylece tüm Dünya lkelerinde kamuoyunun ve basının turizm olayına ilgi göstermesi ve özellikle son yıllarda bu ilginin daha da artması, bir çok ülkede turizmin sağladığı ekonomik yararların anlatılması, turizmle ilgili programların yapılması toplumların bu konuda gittikçe daha özenli olmasını sağlamıştır.

Turizmin başlıca ekonomik yararları; milli gelir, istihdam ve dış demeler bilançosu üzerinde görülmektedir. Diğer yandan turizmin ekonomik kalkınmayı hızlandıran benzer olgularla karşılaştırılması durumunda bu sektörün yarattığı karşılıklı etkileşimlerle toplumların yaşam standartlarını sosyo-ekonomik yapılarını çok daha kolay geliştirdiği açıktır. Turizm olayının başlatılması ve geliştirilmesi için gerekli ortamın hazırlanmasının hiçbir karmaşık teknolojiyi gerektirmemesi, bu sektörün büyük ölçüde emeğe dayalı bir hizmet kesimi olması, işsizliğin azaltılmasına imkan sağlayabilmektedir. Ayrıca turizm işletmelerinin bazı mal ve hizmetlere olan talebi artırırarak bölgesel sanayilerin doğmasına ve gelişmesine yol aması önem taşımaktadır. Öte yandan turistlerin harcamaları, turizmle ilgili sektörlerin dışında da önemli bir uyarıcı etki yaratabilmektedir.

Turizm günümüzde son derece geniş, çok yönlü ve karmaşık bir olay niteliği kazanmıştır. Bilindiği gibi her yıl milyonlarca insan sürekli yaşadıkları yerlerden geçici sürelerle ayrılarak başka ülkelere ve bölgelere gitmekte ve buraları gezip görerek, dinlenme, eğlenme ve öğrenme gibi psikolojik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamaktadır. Buradan anlaşılacağı gibi turizm bu özellikleri dikkate alındığında eğlenme, dinlenme, amacıyla kısa süreli seyahatler niteliğini taşımaktadır. Nitekim, sağlık, hava değişimi gibi kısa süreli yer değiştirmeler, spor, sanat, kültürel, etkinliklere katılmak veya izlemek, inceleme ve araştırma gezileri, dinsel açıdan kutsal yerlere yapılan seyahatler, kongreler, hep turizm olayı kapsamına girmektedir.

Buna karşın tedavi amacına yönelik olarak hastanelerde kalmak, iş aramak ve sürekli yerleşmek amacına yönelik seyahatlerle, mızı karşılamak için yapılan seyahatler turizm kapsamı dışında kalmaktadır.

TURİZMİN ALT KESİMLERİ :

Turizmin türleri ve alt kesimleri şunlardır.

1 — Dinlenme Turizmi: Çalışan kişilerin belli bir dönemde izinlerini kullanmak ve böylece dinlenme amacına yönelik olarak oturdıkları yerlerin dışına yaptıkları kısa süreli seyahatlerdir.

2 — Kültürel Turizm: Temelinde çok çeşitli nedenler yatmaktadır. Eski sanat eserlerinin, tarihi yapıların, müzelerin, eski medeniyetlere ait kalıntıların görülmesi amacıyla yapılan seyahatlerdir.

3 — Sağlık Turizmi: Bazı hastalıkların tedavisi için gidilen çamur banyoları, sıcak ve soğuk şifalı sulardan faydalanmak amacıyla yapılan seyahatlerdir .

4 — Spor Turizmi: Dağcılık, kış sporları, su sporları gibi ulusal ve uluslararası gösterilere katılmak amacıyla yapılan seyahatlerdir.

5 — Avcılık Turizmi: Kara ve deniz avcılığının gerçekleştirilebilmesi için yapılan seyahatlerdir.

6 — Dini Turizm: Kutsal yerleri ziyaret etmek amacıyla örneğin, Hac merasimini yerine getirmek amacıyla yapılan seyahatlerdir.

7 — Ekonomik Turizm: Kişilerin fuar ve sergilere, işleri nedeni ile katılmaları ve buraları ziyaret etmeleri ve bunun yanında ekonomik kongrelere katılınması ve bazı büyük ekonomik tesislerin görülmesi amacıyla yapılan seyahatlerdir.

TURİZMİN EKONOMİK GELİŞMEDEKİ YERİ

Turizm bir refah ve gelişme ortamı sağlamaktadır. Turistin gittiği yerlerde harcama yapması ve yalnızca tüketici olması nedeni ile ekonomide otonom bir harcama akımını ortaya çıkarmaktadır. Bu paranın yeniden harcanması ve dolaşımı sonucu ise tüm ekonomide bir harcama akımı yaratılarak öteki sektörlerde de canlılık meydana gelmektedir.

Turizm gelirlerinin yarattığı harcama akımı ile ekonominin gelişmesine uyarıcı etki yapması yanında ekonomideki üretim ka-

lıbının çeşitlenmesine sebep olabilmektedir. Aynı zamanda bu har-
cama akımı bir yandan ülkenin genelinde, öte yandan geri kalmış
bölgelerinde öteki sektörlerin gelişmesine hatta altyapının kurul-
masına katkı yapabilmektedir. Örneğin bir otel veya motel yapımı
için daha çok işçi istihdamı ve inşaat malzemesi kullanımı gerek-
mektedir. İşçilerin satın alma güçlerinin artması ve turistlerin yap-
mış olduğu harcamaların en az %25'inin tüketim mallarına git-
mesi ise tüketim malları talebini arttırdığından tüketim malları
üreten endüstrilerin gelişmesi mümkün olurken, inşaat malzeme-
sine olan talebin artmasından dolayı da bu sektörün gelişmesi hız-
lanmaktadır.

Turizm sektöründe yapılan üretim otomasyona ve makineleş-
meye elverişli olmadığından dolayı turizm sektörü geniş ölçüde iş-
gücü kullanan bir sektördür. Bu nedenle turizm sektöründe mey-
dana gelen canlılık, geniş ölçüde iş alanlarının açılmasına olanak
sağlayacak ve istihdam sorunu karmaşık bir teknolojiye gerek kal-
madan bir bakıma çözülebilecektir.

Turizmin bir başına avantajı ise özellikle gelişmekte olan ül-
kelerin çok zaman karşılayamadıkları döviz ihtiyaçlarını kısa sü-
rede ve yeterli miktarlarda sağlayabilmesidir. Bu da bu tür ülke-
lerin ödemeler bilançosu üzerinde olumlu etkiler yaratabilmekte-
dir.

TURİZMİN DİĞER SEKTÖRLERLE İLİŞKİSİ

Hizmetler sektörü içinde yer almakla birlikte, turizm sektörü
taşıdığı özellikler nedeni ile diğer sektörlerle yakın ilişki içindedir.

Tarım Sektörü ile İlişkisi :

Turizmin gelişmesine paralel olarak, turizmin gelir etkisinin
artması, tarım sektöründe üretim kalitesinin artmasına ve kaliteli
ürünün değerini bulmasına neden olmaktadır.

İç ve dış turizmin yaratmış olduğu talep artışı ve turizm mev-
siminde görülen kısa süreli fiyat dalgalanmalarının genellikle ar-
tış yönünde olması tarım sektörünün toplam hasılasını arttırdığı
gibi tarımsal ürün piyasalarında bir canlılık meydana getirir. Bu-
nun yanında hayvancılık ve su ürünleri kesimlerinde de bir can-
lılık meydana gelir. Turistlerin tüketim mallarında aradığı kalite-
den dolayı bu malların kaliteleri yükselir.

Tarım sektöründe işgücü mobilitesinin zayıf olması ve üretimin genellikle mevsimlere bağlı olması sonucu ortaya çıkan mevsimlik işsizlik ve atıl kapasitenin turizmin yarattığı istihdam imkanları ile azaltılması mümkün olmaktadır. Nitekim Türkiye de turizmin gelişmesi ile birlikte tarımsal üretimde bir kalite artışı sağlanmıştır.

Sanayi Sektörü ile İlişkisi:

Tüketim malı üreten sanayilerde turizm sektörünün etkisi oldukça fazla görülür. Turistik ihtiyaçların talebinin karşılanması amacıyla bu sanayilerde üretim artışı sağlanabilir. Bunun yanında üretilen malların kalitesinin turistik standartlara uygun olmasına çalışılır. Ara malı üreten sanayilerde ise özellikle deri ve mamulleri ile seramik sanayii turizm hareketlerinden en fazla etkilenen kesimleri oluşturur.

Turizmin yatırım malı üreten sanayilerde ise etkisi oldukça azdır. Sadece ulaştırma araçları üreten sanayilerde turizmin gerektirdiği bazı değişikliklerin yapılmasına neden olunabilir.

Bunların yanında, turizmin gelişmesine paralel olarak inşaat malzemeleri üreten sanayilerin canlanması mümkün olmaktadır. Bu da, bu sektörde yeni istihdam olanakları yaratmaktadır.

Hizmet Sektörü İle İlişkisi:

Turizm sektöründe çalışan personelin mutlaka mesleki bilgiye sahip olması gerektiğinden bu sektörde istihdam edilecek personele belli beceri ve tecrübenin kazandırılması önem taşımaktadır. Bu amaçla yapılan eğitim, tüm hizmet sektöründe kaliteyi artırıcı rol oynar. Turistik işin niteliğine göre ihtiyaç duyulan kalifiye personein eğitimi yeni iş alanlarının açılmasını sağlar. Turizmde belli niteliklere sahip personelin istihdamının artması bu sektörün gayrisafi milli hasılaya katkısını kolaylıkla arttırabilir. Ayrıca turizm sektörü hizmet sektöründe, kadın ve erkek istihdam oranında dengeyi sağlayıcı bir nitelik taşımaktadır.

Altyapı İle İlişkisi:

Bir ülkenin turizme açılabilmesi için gerekli altyapı ve ulaştırma ve yerel hizmetlerin sağlanmış olması gerekir. Eğer bu altyapı tesisleri henüz kurulmamışsa turizm bu altyapı tesislerinin bir an önce kurulmasına imkan sağlayabilir.

Turizm bölgesindeki içme ve temizlik suyu, kanalizasyon, ısıtma, aydınlatma, çeşitli kullanım biçimlerinde enerji, oto parklar şehiriçi ve dışı yollar, ağaçlandırma, PTT tesisleri, plajlar, müzeler, spor tesisleri gibi altyapı tesisleri turizm hizmetleri arzına imkan sağlarken, bunların iyileştirilmesi ve turizmin aradığı standartlara ulaşması turizmden beklenenlerin gerçekleşmesini sağlayabilmektedir.

Ulaştırma Sektörü İle İlişkisi:

Ulaştırma çok yönlü ekonomik önemi olan bir faaliyet türü olduğundan, ulaştırma tesisleri ve altyapı kurulurken sadece turistik ihtiyaçların gözönüne alınması doğru bir tutum olmamaktadır. Fakat ulaştırma sistemi turizm açısından büyük önem taşımaktadır. Ulaştırma, bir ülkenin turistik yerlerinin kolayca ziyaret edilmesini sağlayarak turizmin döviz kazandırıcı etkisini kolaylaştırılmaktadır. Hızlı ve kolay ulaşımın imkan veren araçların kullanılması ile günümüzde ulaştırma sektörü daha geniş kitlelerin turizme katılmasını sağlamaktadır.

Bir ülkede veya bölgede turizmin gelişmeye başlamasının ön şartı, buraya ulaşılabilmesi ve burada turizm olayına katılanların talebine cevap verilebilmesidir.

TURİZM SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK GELİŞMEDE ÖTEKİ SEKTÖRLERLE YAPISAL BAĞLILIĞI

SEKTÖRÜN DOĞRUDAN BAĞLILIĞI

Öteki sektörlerden girdi olarak alınan mal miktarlarının, sektörün toplam üretimine olan oranı Doğrudan Gerisel Bağlılık Katsayısı'nı vermektedir.

Bu katsayının ekonomik açıdan önemi; bir sektörün üretiminin, hangi ölçüde öteki sektörlerin üretimine bağlı olduğunu göstermesidir. Gerisel bağlılık katsayısı yüksek olan sektörlerin üretim artışı, girdi talebini artıracığından, söz konusu sektöre girdi veren sektörlerin de üretimleri uyarılmış olacaktır.

Alınan Ara Malları Toplamı

D.G.B.: _____

Sektörün Toplam Üretimi

Bu katsayı yukardaki formülle hesap edildiği gibi, girdi-çıkıtı tablosunda her sektörün girdi katsayılarının toplamı, o sektörün doğrudan gerisel bağıllık katsayısını vermektedir. Yani girdi-çıkıtı tablosunda ilgili sektörün bulunduğu sütun toplamı bize «Doğrudan Gerisel Bağıllık Katsayısı»nı verir.

1973 yılına ait Input-Output katsayıları matrisinde turizm sektörünün diğer 30 sektörle doğrudan gerisel bağıllığı olduğu görülmektedir. Turizmin Doğrudan gerisel bağıllık katsayısı 0.534393 dür. Buna göre Turizm sektöründe üretim bir birim arttırıldığında, turizm sektörüne girdi veren 30 sektörün arzlarını 0.534393 oranında arttırması gerekmektedir. Bu nedenle turizm sektöründeki üretim artışı bu sektöre gerisel bağıllığı olan sektörlerin üretimini en azından yarı yarıya uyarılmış olacaktır.

SEKTÖRÜN TOPLAM GERİSEL BAĞLILIĞI

Bu katsayıyı bulmak için Teknik Üretim Katsayıları Ters Matrisi'nden ilgili sektörün sütun elemanlarını toplamamız gerekmektedir. Bu katsayının ekonomik anlamı ise, ilgili sektörün üretimini bir birim arttırması için öteki sektörlerden talep edeceği girdilerin ne oranda artması gerektiğini gösterir.

1973 Teknoloji katsayıları ters matrisinde turizm sektörünün diğer 63 sektörle toplam gerisel bağıllığı olduğu görülmektedir. Bu sektörün Toplam Gerisel Bağıllığı 1.035835 tir. Bu nedenle Turizm sektörünün üretimini 1 birim arttırması için toplam gerisel bağıllığı olan 63 sektörden 1.035835 oranında daha fazla girdi talep edeceği anlaşılmaktadır.

SEKTÖRÜN DOĞRUDAN ÖNSEL BAĞLILIĞI

Bir sektörün öteki sektörlerle sattığı ara malları toplamının o sektörün toplam üretimine oranı bize «Doğrudan Önsel Bağıllık Katsayısı»nı verir. Bu katsayının ekonomik açıdan önemi ise; ilgili sektörün üretimini ne ölçüde diğer sektörlerce ara malı olarak kullanıldığını göstermesidir.

$$\text{D.Ö.B.: } \frac{\text{Satılan Ara Malları Toplamı}}{\text{Sektörün Toplam Üretimi}}$$

Önsel Bağlılık Katsayısı yukardaki formülle hesaplanacağı gibi girdi-çıkıtı tablosunda her sektörün çıkıtı katsayılarının toplamı, o sektörün Önsel Bağlılık Katsayısını vermektedir. Yani, girdi-çıkıtı tablosunda ilgili sektörün bulunduğu satır toplamı bize Doğrudan Önsel Bağlılık Katsayısı'nı vermektedir.

1974 İnpıt-Output katsayıları matrisinde turizm sektörünün 5 sektöre doğrudan önsel bağılılığı olduğu görülmektedir. Bu sektörün Toplam Önsel Bağlılığı 0.022893 tür. Bu katsayı Turizm sektörünün diğer sektörlerle sattığı ara mallarının toplam üretimi içerisindeki payının 0.022893 oranında olduğunu göstermektedir. Bu oranın düşük olmasının nedeni turizm sektörünün bir hizmet sektörü olmasıdır.

SEKTÖRÜN TOPLAM ÖNSEL BAĞLILIĞI

Bu katsayıyı bulmak için Teknik Üretim Katsayıları Ters Matrisi'nin ilgili sektörün satır elemanlarını toplamamız gerekmektedir. Bu katsayının ekonomik anlamı ise, öteki sektörlerde bir birim talep artışı sağlanması için ilgili sektörde üretilmesi gereken mal miktarını göstermesidir.

1973 yılı Teknoloji katsayıları ters matrisinde turizm sektörünün diğer 58 sektöre toplam önsel bağılılığı olduğu görülmektedir. Turizm sektörünün toplam önsel bağılılığı 1.997486'dır. Bu nedenle 58 sektörde 1 birim talep artışı sağlamak için turizm sektöründe sağlanması gereken üretim miktarı artışı 1.997486'dır.

SEKTÖRÜN DAĞILIM GÜCÜ İNDEKSİ

Buna, Gerisel Bağlılık Katsayısı İndeksi de denmektedir. Bu bize ilgili sektör üretiminin dağılım gücünü ve öteki sektörlerle ilişkisini ortaya koymaktadır.

Dağılım gücü indeksi tüm ekonomi içinde ilgili sektörün neden olabileceği genişlemenin oranını göstermektedir. Dağılım gücü 1'den büyük olursa, sektörün talebinin 1 birim artması durumunda öteki sektörlerin bu artışa uyum sağlayabilmeleri için üretimlerini 1 birimden fazla artırmaları gerekeceği anlaşılmaktadır.

Bu indeks aşağıdaki formülle hesaplanabilir.

$$\text{D.G.J: } \frac{\frac{1}{n} \sum T_j}{\frac{1}{n^2} \sum_{j:1} T_j}$$

n: sektör sayısı

T_j: ilgili sütun toplamı

Turizm sektörünün Dağılım Gücü İndeksi: 0.549955.dir. DG<1 olduğundan sektördeki gelişme tüm ekonomiyi geliştirmeye çalışacak fakat tüm ekonominin gelişmesi turizm sektörünün 0.549455 oranında olacaktır.

SEKTÖRÜN DAĞILIM DUYARLILIĞI İNDEKSİ

Buna, Önsel Bağlılık Katsayısı İndeksi de denmektedir. Bunun ekonomik anlamı; herhangi bir sektörün tüm ekonomide ortaya çıkan bir genişlemeye karşı duyarlılığını, yani ekonomideki gelişmeden ne oranda etkileneceğini göstermesidir. Dağılım Duyarlılığı 1'den büyük olursa ilgili sektördeki gelişme ekonomideki gelişmeden daha fazla olacaktır.

Bu indeks de aşağıdaki formülden elde edilebilir.

$$\text{D.D: } \frac{\frac{1}{n} \sum T_i}{\frac{1}{n^2} \sum_{i:1} T_i}$$

n: sektör sayısı

T_i: ilgili satır toplamı

Turizm sektörünün Dağılım Duyarlılığı indeksi: 0.976361 dir. Bu nedenle turizm sektörünün ekonomik gelişmeden oldukça etkilendiği kolaylıkla söylenebilir. Bu katsayı bire çok yakın olduğundan, ülkemizde turizm sektörünün gelişmesinin ekonomik gelişme ile en azından başa baş devam edeceği anlaşılmaktadır.

TURİZM SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI

Turizm sektörünün taşıdığı özellikler nedeniyle, turizmin gelişmesini yavaşlatan, engelleyen bir takım özel sorunları bulunmaktadır. Nitekim Turizmin moneter karakterli bir takım özel sorunları vardır. Ancak genelde ekonominin tümünde bulunan sorunlar turizm sektörünü kolaylıkla etkisi altına alabilmektedir.

Fiyat İstikrarsızlığı:

Ekonomide fiyatların istikrarsız olması, devamlı yükselme eğilimi içinde bulunması turistik hareketlerin gelişmesini engellemektedir. Ekonomik istikrarsızlık nedeniyle üretim girdilerinde meydana gelen fiyat artışları, maliyetlerin yükselmesine neden olmaktadır. Yükselen maliyetlerden dolayı işletmelerin fiyatları yükseltmeleri ise turizm sektörünün talebini olumsuz yönde etkilemektedir.

Enflasyonist Sorunlar:

Enflasyonist sorunlar özellikle turizm için vazgeçilmez nitelik taşıyan mal ve hizmetlerin üretiminde kendisini göstermektedir. Fiyat artışlarının yaygın olduğu dönemlerde turizm sektörü maliyet enflasyonundan daha çok etkilenmektedir. Sözü edilen bu maliyet enflasyonundan bir ölçüde kurtulabilmek için şu basit önlem alınabilir. Turizm sektöründe turistik amaçla üretilerek arz edilen turistik mal ve hizmetlerin üretim maliyetlerinin kesin olarak saptanması ve bu maliyetler üzerinde normal bir kâr oranının ilavesi ile fiyatların çok yüksek olmasını engelleyecek önlemlerin alınması bu sektördeki talebi artırıcı bir rol oynayabilmektedir.

Ücretler :

Turizm sektöründe uygulanan ücret politikasının yanlış olması büyük sorunlara neden olmaktadır. Turizmin mevsimlik özelliği nedeniyle genellikle turizm mevsimine girilirken yapılan sözleşmelerde, işçi ücretlerinin yüksek tutulması hemen fiyatlara yansımakta bu da turizm talebini olumsuz yönde etkilemektedir.

Eğitim Sorunu:

Turistik tesislerin adedi arttıkça, kaliteli personel ihtiyacı hızla ortaya çıkmaktadır. Turistik bir işletmenin kurulması ve işletmeye

açılması için bu tesislerde çalışacak kalifiye elemanların daha çabuk ve iyi bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Ancak bu elemanların yetiştirilmesi genelde uzun zaman almaktadır. Bunun için yatırımların planlanması sırasında eğitim hizmetlerine başlanması zorunludur.

Türkiye turizminden beklenen verimin artırılması için bir çok önlemin zamanında alınabilmesi, turizm pazarlamasının etkinliğinin sağlanabilmesi, sosyolojik ve ekonomik faktörlerin gözönüne alınması gerekmekte ve mali imkanların sınırlı olması nedeniyle nispeten ucuz ve turiste en iyi hizmet verecek personelin yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

İstihdam Sorunu:

Turizm endüstrisi mekanizasyon ve otomasyon imkanlarının kullanılma olanakları çok sınırlı bir sektör olduğundan istihdam yoğunluğu oldukça yüksek bir sektördür. Turizm sektörünün taşıdığı özelliklerden dolayı istihdam edilecek personelin nitelikli olma zorunluluğu turizm sektöründe oldukça önemli bir darboğaz oluşturmaktadır.

İstihdam edilen personelin yeterince eğitilmemiş olması bu sektöre verilecek hizmet kalitesinin bozulmasına ve böylece talep azalışına neden olabilmektedir. Bunun dışında sendikal baskılarla ücretlerde meydana gelen büyük artışlar istihdam edilen işgücü sayısında ve böylece verilen hizmetin kalitesinde azalma meydana getirebilir.

Öte yandan turizm sektöründe nitelikli bir elemanın yetişmesinin uzun zaman alması büyük sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde turizm bilgisi ve bilincinin yeterli olmaması nedeniyle ortaya çıkan sorunlar, ancak turizm bilincinin topluma yerleşmesi ve turizm bilgisinin gelişmesi, yetenekli ve yeterli miktarda personel ihtiyacının karşılanması ile çözülebilmektedir. Bu nedenle ülkemizdeki sorunların çözümü için gerekli olan ön koşullar şunlar olabilir.

Turizm yatırımlarının planlı bir şekilde yürütülmesi, kaynak ve para savurganlığının önlenmesi, turizm alanında yeni yatırımların sürdürülmesi için gerekli mali ve yasal önlemlerin alınması, yatırımcıların riskleri ve beklenilmeyen zararları karşılayabilmeleri

için gerekli imkanların sağlanması, yatırımların dengeli olarak bölgelere dağılması için gerekli önlemlerin alınması zorunludur.

Bunların dışında ülkede turizm eğitime gerekli öncelikler verilmelidir. Turizm eğitim merkezleri ve üniversitelerde sağlanan turizm eğitimi göz önünde bulundurularak eğitim ülkenin gereklerine daha etkin cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmelidir. Tanıtma, propaganda ve reklamlarla ülke turizminin tanıtılmasına çalışılmalı, gerekli önlemler alınarak bunların organize edecek kuruluşların kurulması sağlanmalıdır. Turizm eğitimi almış kişilerin istihdam olanaklarını arttıracak ve bu konuda yararlı olmalarını sağlayacak önlemler alınmalıdır. Turizm talebini artırabilmek için ise turistlerin en kısa süre de tatil yapacakları yerlere ulaşmalarını sağlayacak ulaşım kolaylıkları geliştirilmelidir.

Buraya kadar sıralanan sorunların çözümü için gereken önlemlerin alınması durumunda turizm, ülke ekonomisine büyük katkı sağlayan bir sektör olma özelliğini arttıracaktır. Nitekim bugünkü haliyle bile Turizm sektörümüz; ülke ekonomisinde uyarıcı etki yapmakta, ekonomik yapının çeşitlenmesine neden olmakta ve diğer sektörlerde canlılık meydana getirmektedir.

Emek kullanımını diğer sektörlerden daha fazla olduğundan yeni istihdam alanlarının açılmasına ve işsizlik sorununun çözümüne yardımcı olmaktadır. Ülkenin döviz darboğazının aşılmasına büyük ölçüde yardımcı olabilmektedir. Son olarak da toplumumuzun sosyal ve kültürel gelişmesine katkı yapabilmektedir.